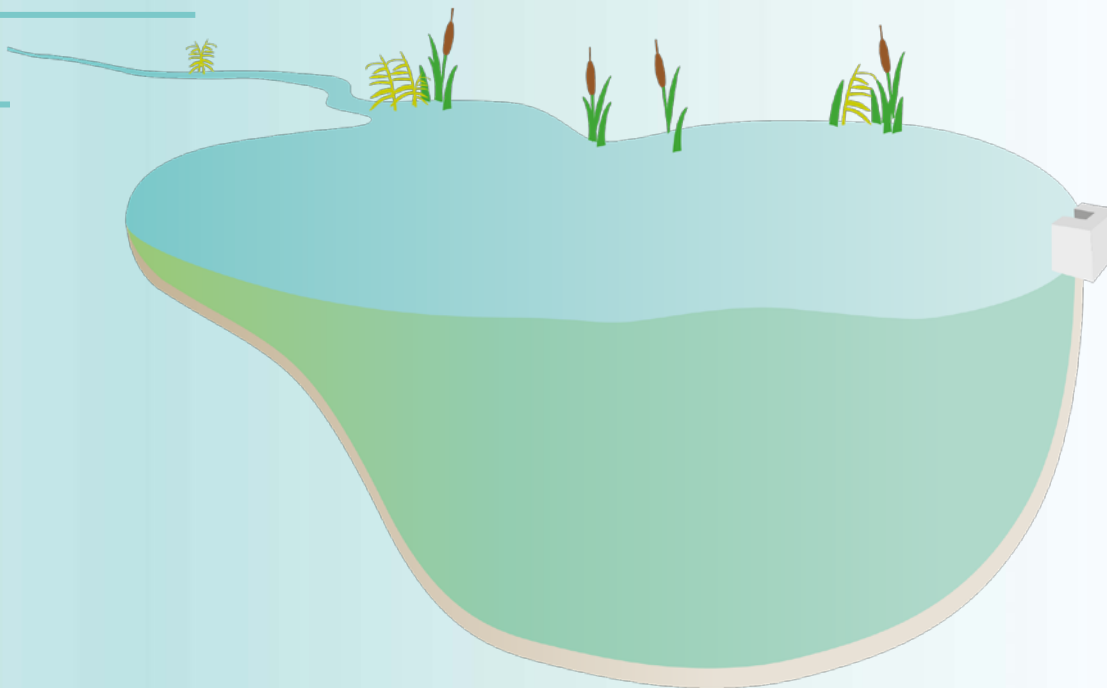
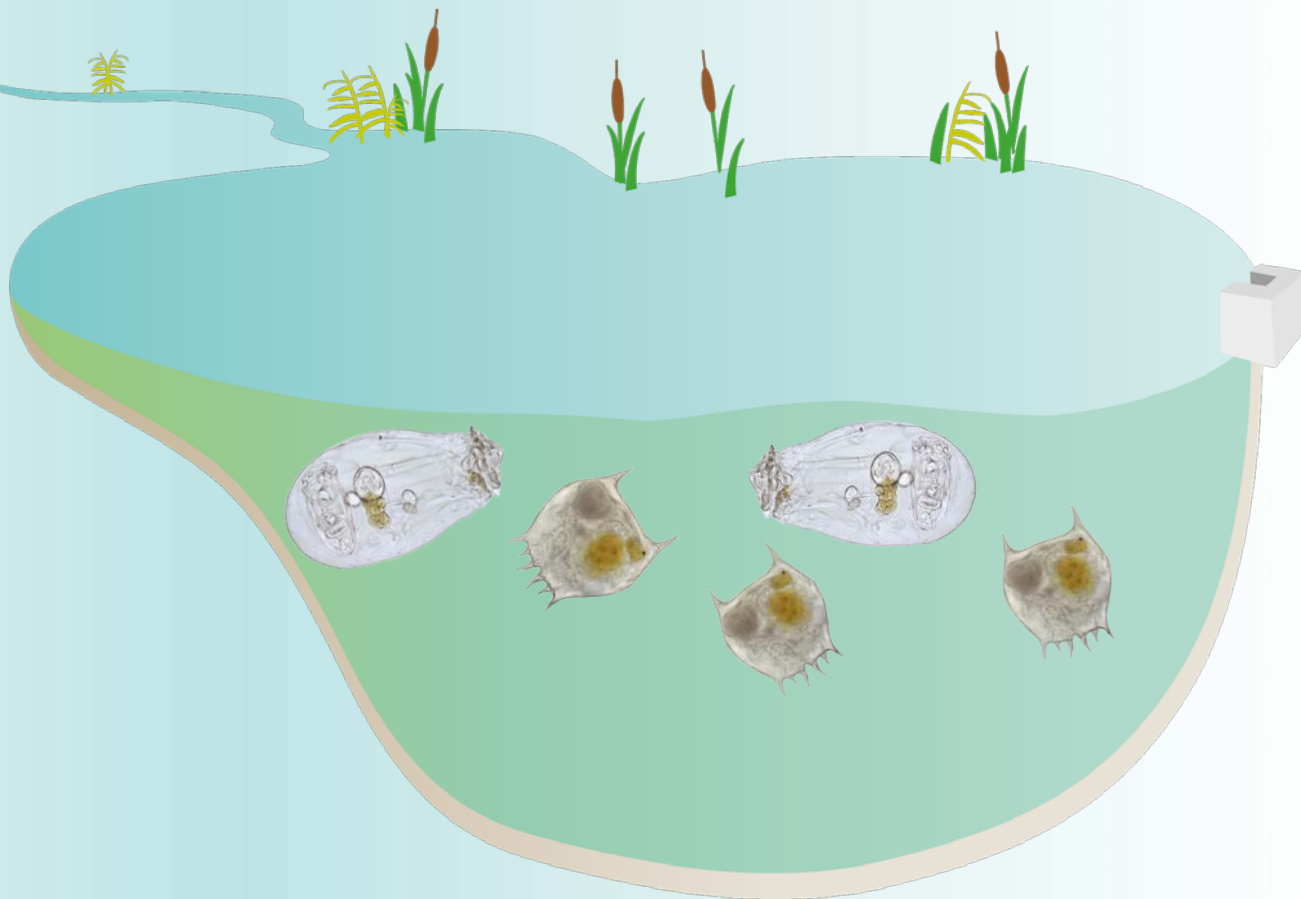

Mikrosvět rybníka: zooplankton

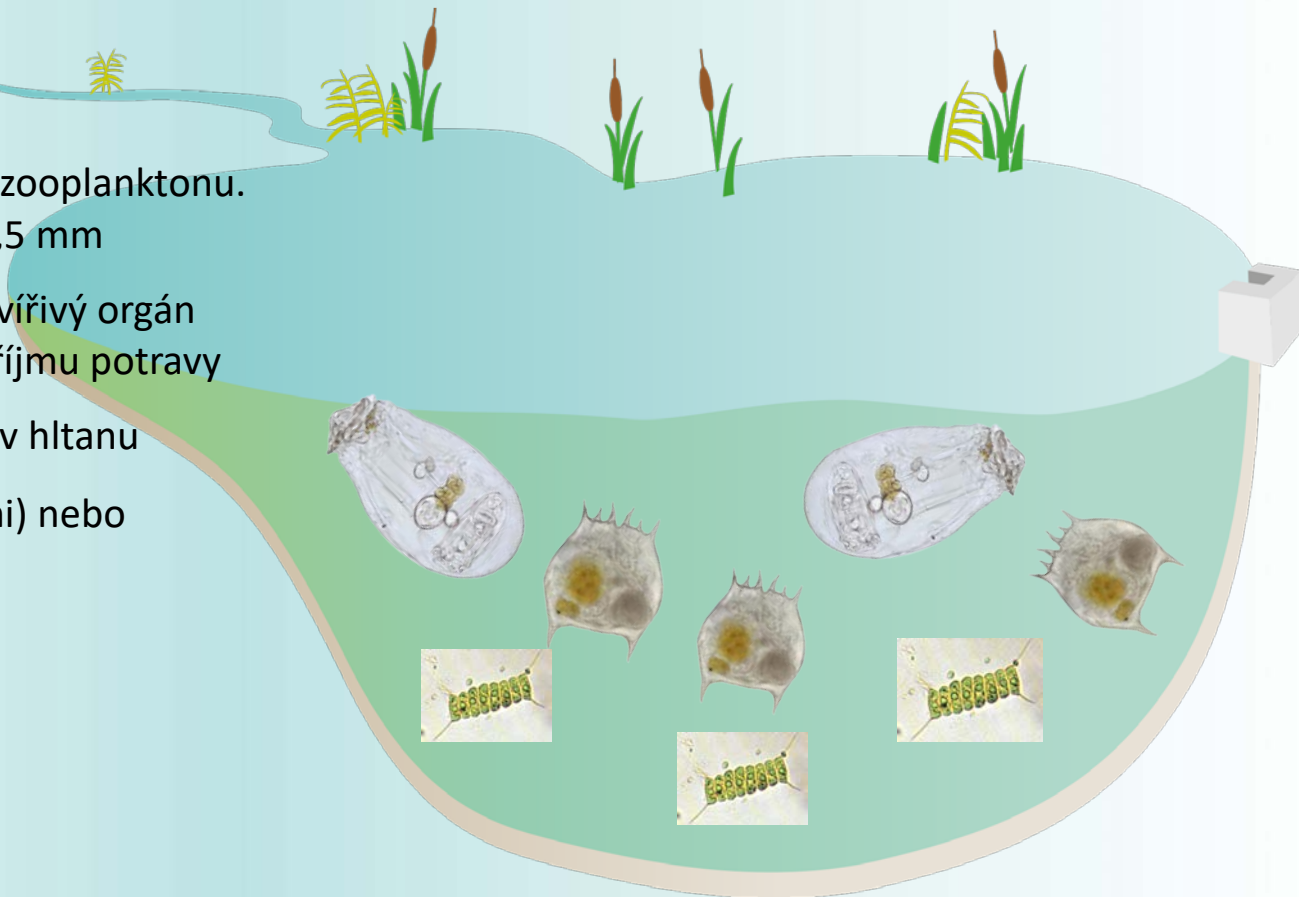
Tvůrce textů: doc. Martin Bláha, Ph.D., Mgr. Miroslav Boček
Autor fotografií a videí: doc. Martin Bláha, Ph.D., archiv FROV JU
Autorka ilustrací: Radka Bošková
Grafický koncept: Milan Křišťůfek
Animační prvky: Hana Mošová

Vířníci (Rotatoria)

Vířníci (Rotatoria)

- Nejmenší zástupci rybníčního zooplanktonu. Většina vířníků je menší než 0,5 mm
- V přední části těla zatažitelný vířivý orgán „corona“: slouží k pohybu a příjmu potravy
- Mají mastax: chitinózní čelisti v hltanu
- Živí se fytoplanktonem (řasami) nebo detritem
- Některé druhy jsou dravé

Vířníci (Rotatoria)

- Oddělené pohlaví, většinou se ale rozmnožují partenogeneticky
- Vývoj a cyklus reprodukce je velice rychlý
- Zásadní důležitost pro výživu plůdku a planktonofágních ryb
- Nejvýznamnější rody vířníků: Brachionus, Keratella, Lecane, Asplanchna, Filinia, Rotaria

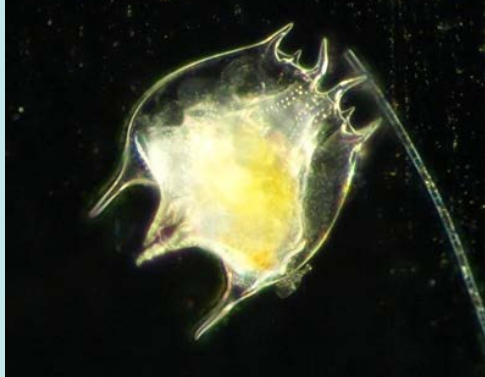
Keratella quadrata

Brachionus angularis

Brachionus quadridentatus

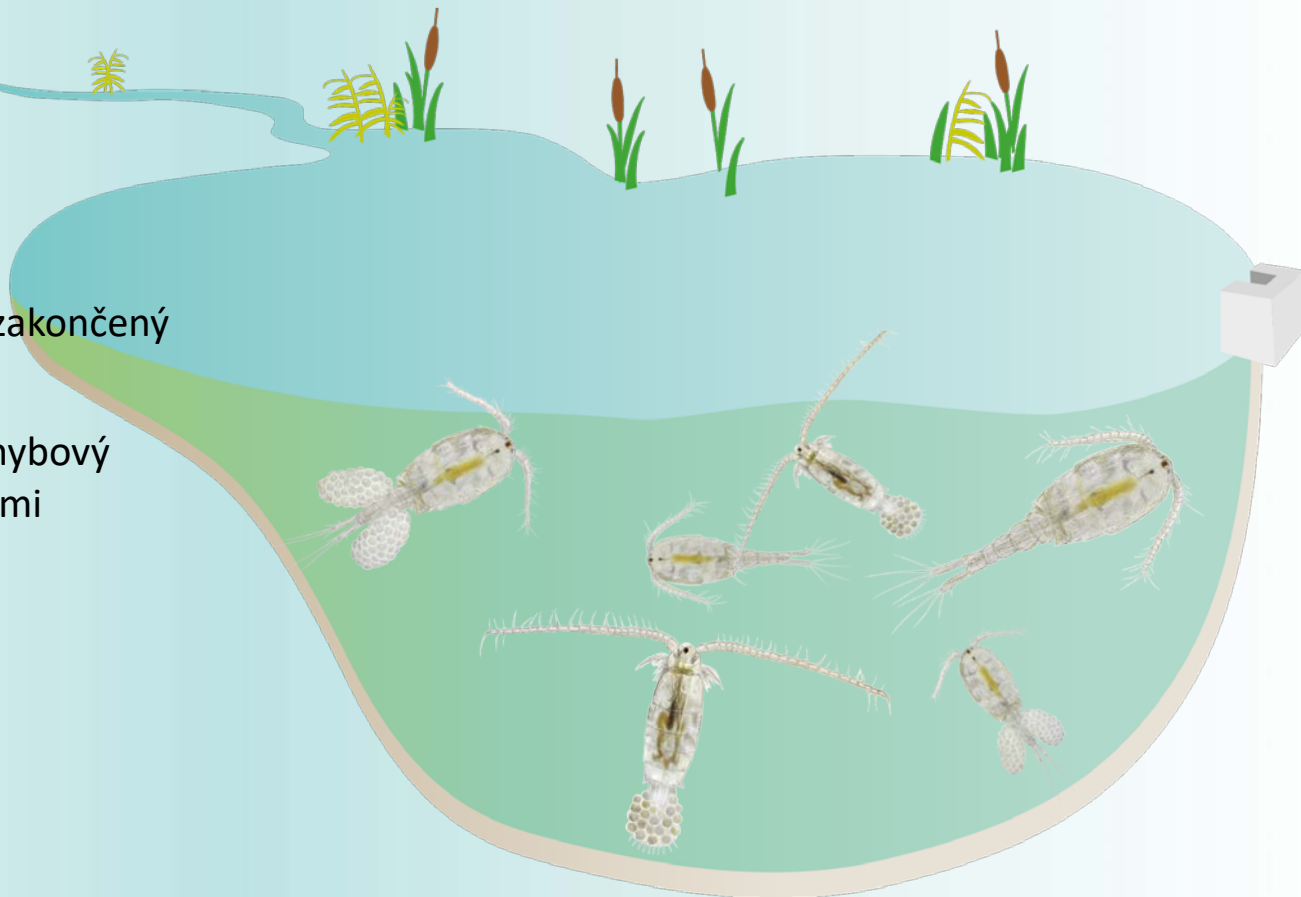

Asplanchna sp.

Klanonožci (Copepoda)

- Významná součást planktonu, obvyklá velikost 1-2 mm
- Segmentované tělo: zadeček zakončený furkou (přívěšek se štětinami)
- První pár antén je dlouhý: pohybový orgán spolu s plovacími nožkami

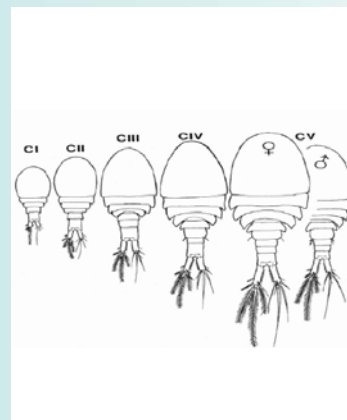

Klanonožci (Copepoda)

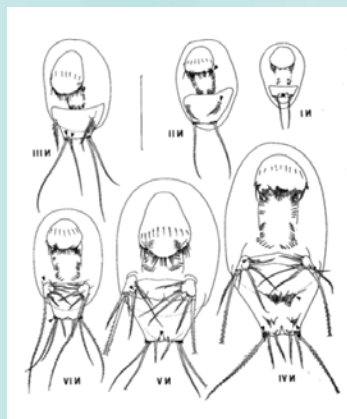
- Rozmnožují se sexuálně (gonochoristé), mají složitý vývoj
- První vývojové stádium: nauplius
- Druhé vývojové stádium: kopepodit, je podobný dospělci, má pouze nižší počet článků, který se postupně vždy po svlékání zvyšuje
- Významná potrava ryb a dalších vyšších článků potravního řetězce

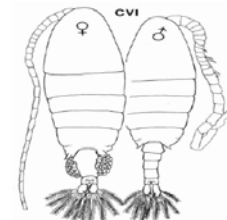
Naupliová stádia

Kopepoditová stádia

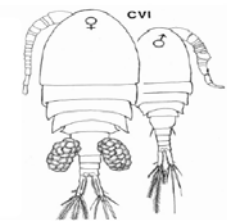

Vznášivky

dospělci

Buchanky

Klanonožci (Copepoda)

Vznášivky (*Calanoida*)

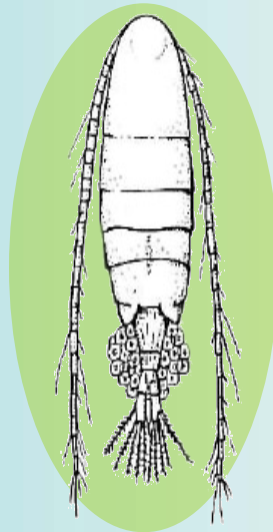
- Tykadla dlouhá, kolmo od těla
- Vajíčka v jediném váčku
- Živí se převážně filtrací fytoplanktonu (řas)
- Plankton rybníků, údolních nádrží, tůní apod.

Buchanky (*Cyclopoida*)

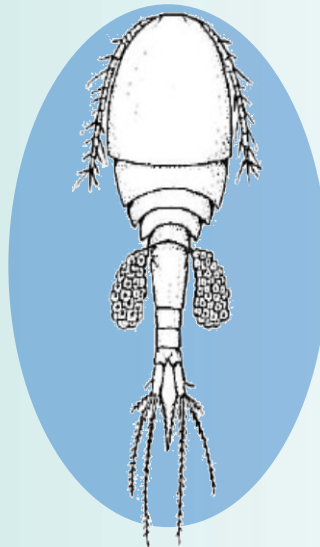
- Tykadla kratší než délka hlavohruďi, pozice není kolmá
- Vajíčka ve dvou váčcích
- Výrazný **jarní fenomén**
- Převážně všežravé nebo dravé druhy
- V létě hojný výskyt v rybnících s hustými obsádkami ryb

Plazivky

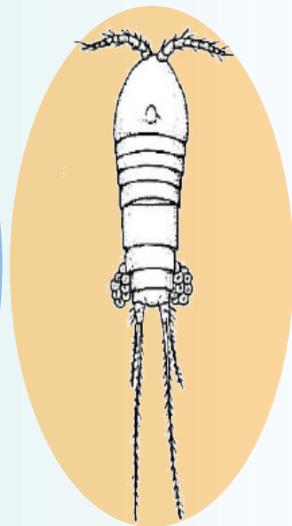
- Převážně bentické (obývají dno)
- Živí se detritem

Vznášivky
Calanoida

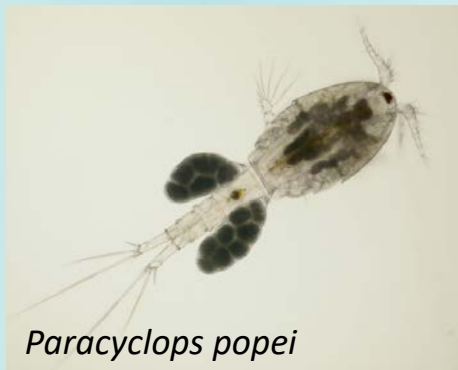
Buchanky
Cyclopoida

Plazivky
Harpacticoida

Klanonožci (Copepoda)

Zástupci – výběr

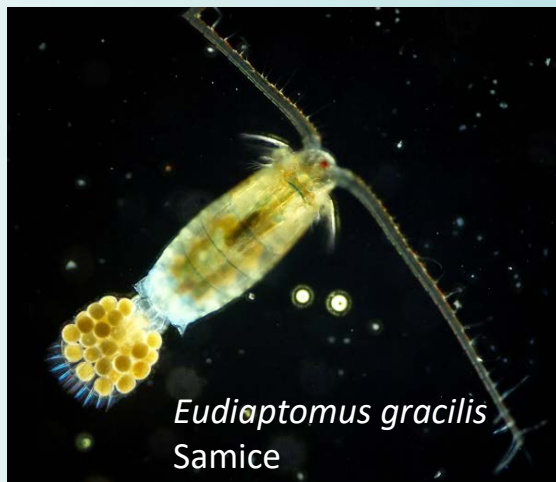
Paracyclops popei

Cyclops vicinus

*Acanthocyclops
americanus*

Eudiaptomus gracilis
Samice

Eudiaptomus
Samec

Megacyclops gigas

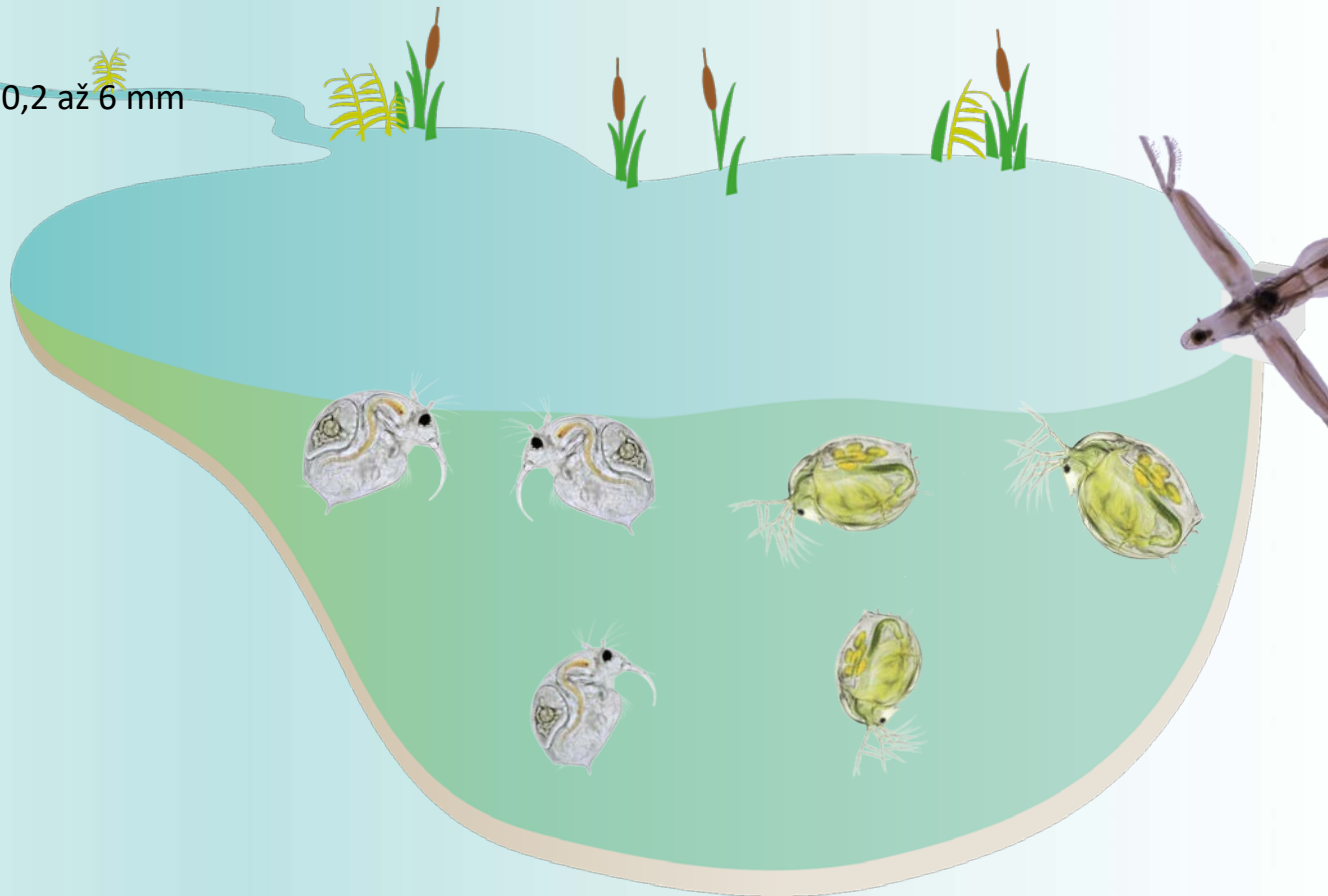

Macrocyclus fuscus

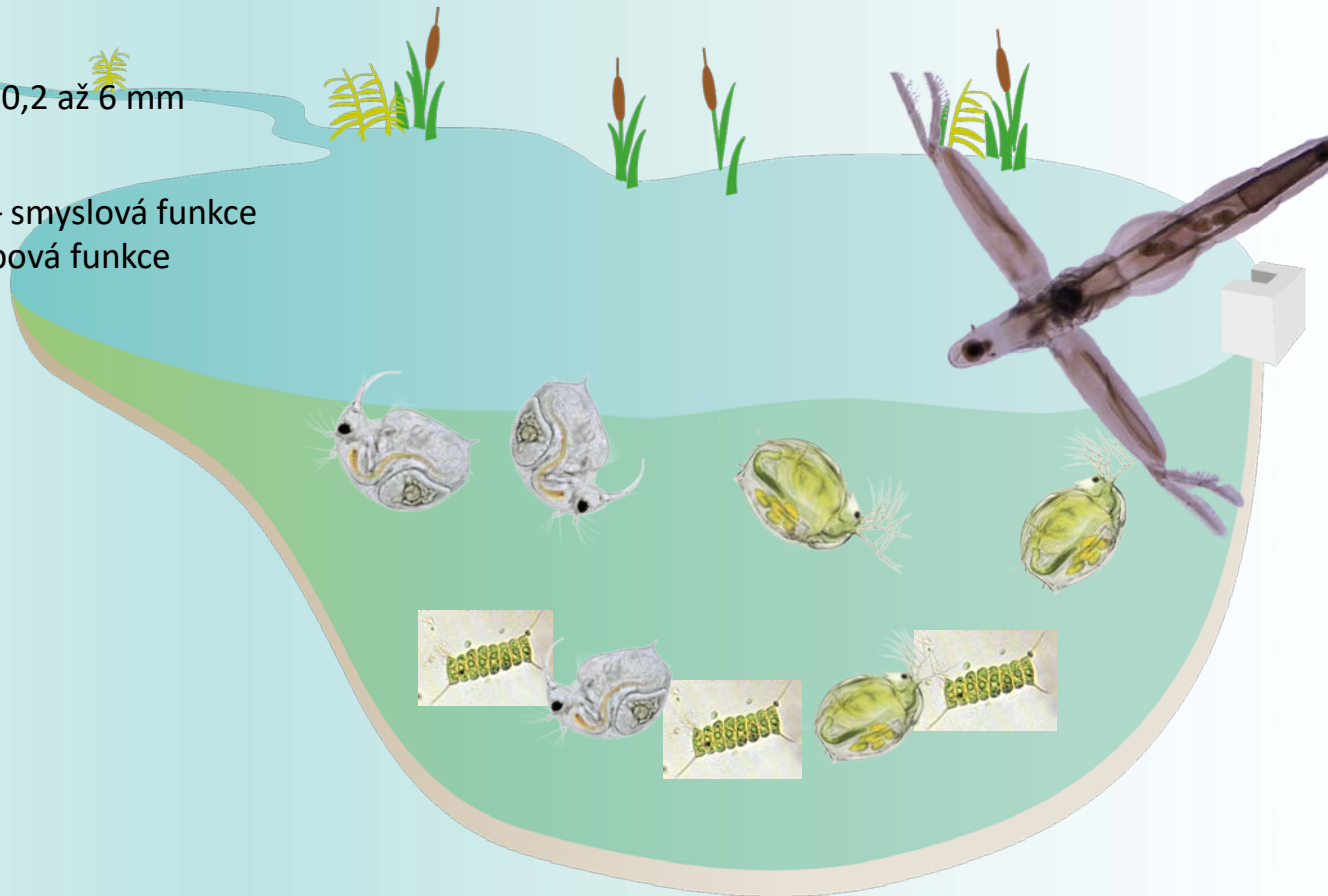
Perloočky (Cladocera)

- Plovoucí korýši, dosahují velikosti 0,2 až 6 mm (rod *Leptodora* až 18 mm)

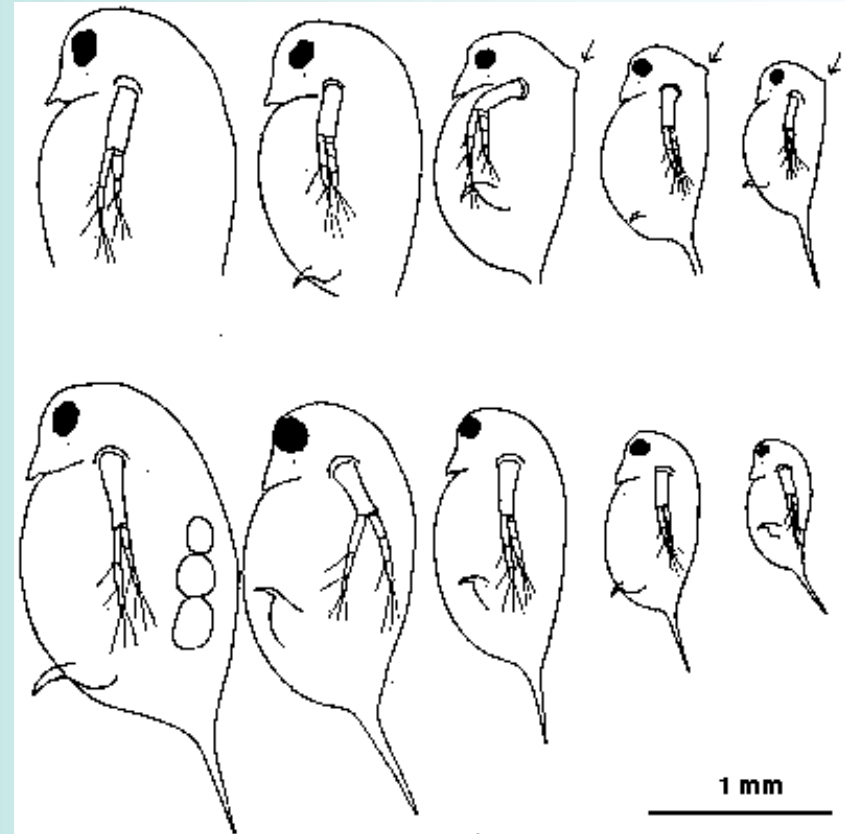
Perloočky (Cladocera)

- Plovoucí korýši, dosahují velikosti 0,2 až 6 mm (rod *Leptodora* až 18 mm)
- První pár antén (tykadel) zakrslý – smyslová funkce
Druhý velký, dvouvětevný – pohybová funkce
- Velká většina perlooček se živí fytoplanktonem (řasami)
- Některé druhy jsou dravé

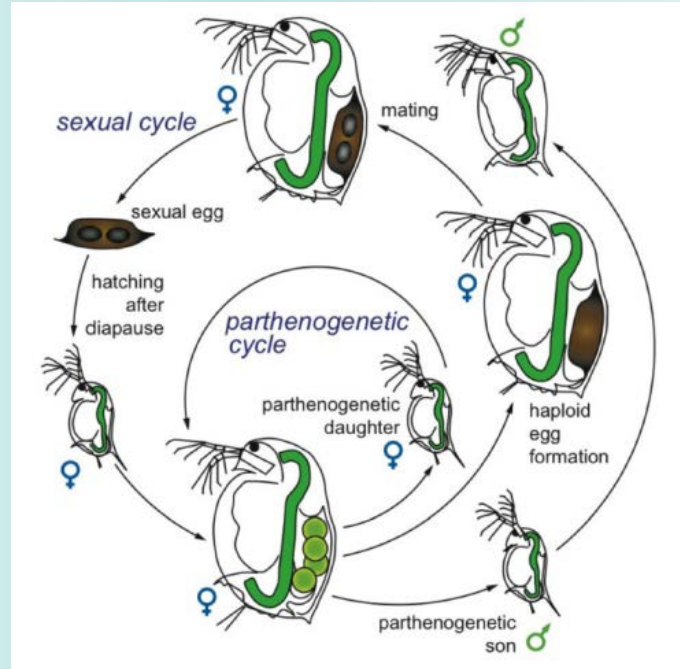
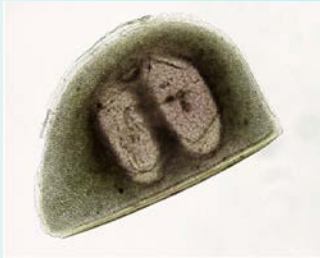

Perloočky (Cladocera)

- Tělo uzavřené v dvouchlopňovém krunýři
- Hrudní končetiny ukryté ve schránce (filtrace potravy a dýchání)
- Velké složené oko
- Srdce v hřbetní části těla: tepe 200–250x za minutu
- Na zádech zárodečná komora s vajíčky
- Schopnost cyklomorfózy: změny (nárůst trnů nebo změna velikosti) tvaru těla během roku. Adaptace na viskozitu vody a predaci rybami či dravými bezobratlými

Perloočky (Cladocera)

- Rozmnožování většinou partenogenetické
- Vývoj vajíček v samici při změně podmínek prostředí – líhnou se i samci => po kopulaci se vyvíjejí trvalá vajíčka ve schránce (epidium)
- Trvalá vajíčka jsou odolná (zvládnou vyschnutí i vymrznutí)

Perloočky (Cladocera) – zástupci

Daphnia (hrotnatka)

D. magna – návesní rybníky, stabilizační rybníky, kultivace, testy toxicity

D. pulicaria – kaprové rybníky s nižší obsádkou

Při zvýšení vyžíracího tlaku ryb po ní nastupuje obvykle *D. galeata*, *D. longispina*

Bosmina

Ceriodaphnia sp.

D. cucullata

D. longispina

Dále pak *D. cucullata* – velké nádrže, výrazná cyklomorfóza;

D. curvirostris,

D. obtusa, *Ceriodaphnia*,

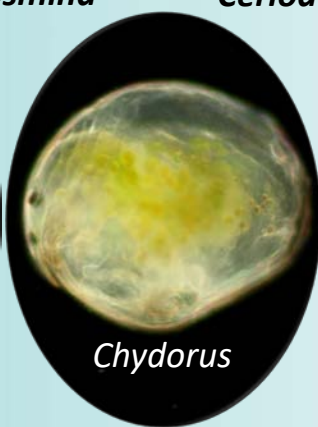
Bosmina (nosatička),

Simocephalus, *Chydorus*,

Alona, *Pleuroxus*

Simocephalus

Chydorus

Pleuroxus

Acroperus harpae

Perloočky (Cladocera) – dravé druhy

Polyphemus pediculus
Velkoočka slatinná

Zdroj Wikipedia commons

Leptodora kindtii
Ramenatka velká

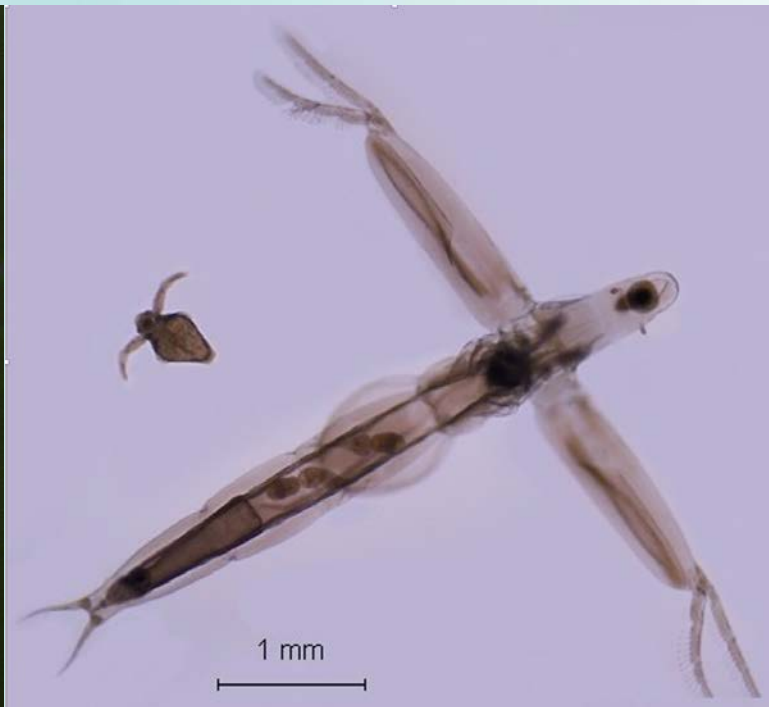

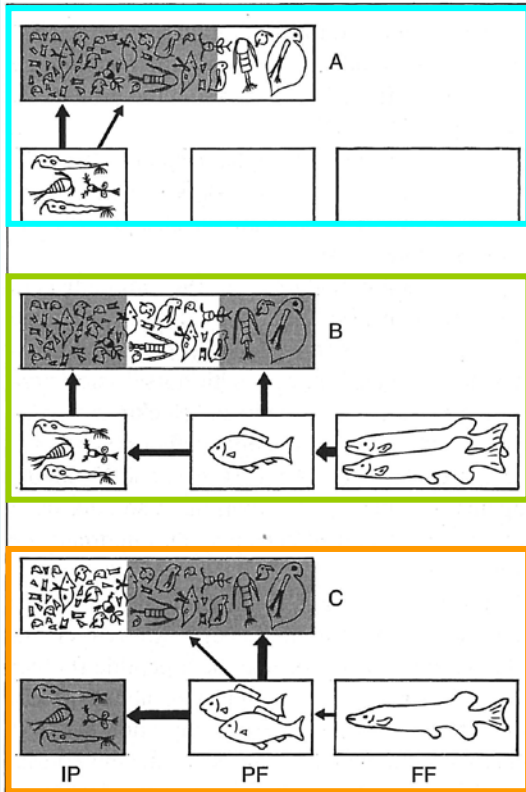
Foto Christophe Brochard

Oko ramenatky

Foto Wim van Egmond

Efekt predace na velikostní složení zooplanktonu

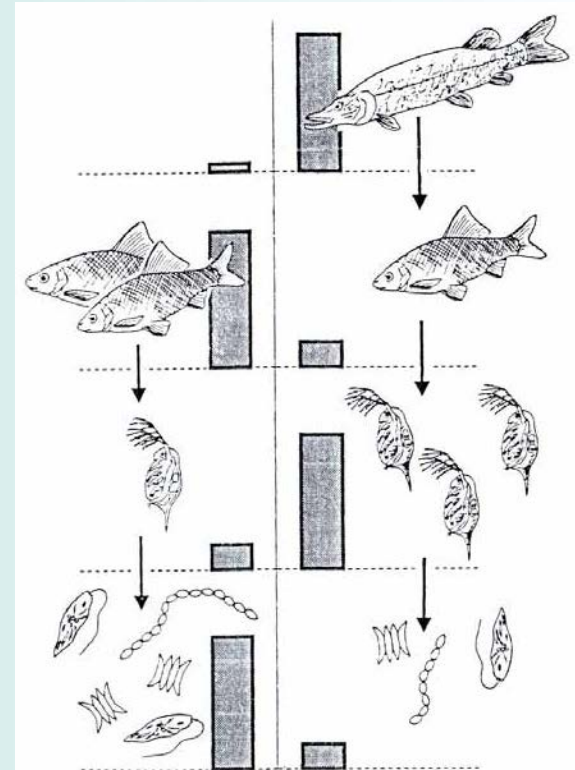

Žádné planktivorní ryby
→ velký „hrubý“
zooplankton

Mnoho dravých ryb
→ málo planktivorních ryb
→ střední zooplankton

Málo dravých ryb
→ více planktivorních ryb
→ malý zooplankton

TOP – DOWN CONTROL

Děkujeme za pozornost

